

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 226/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. L. P., K., zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špeciálneho súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudkom z 19. januára 2009 v spojení s postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 4/2009 a jeho uznesením z 19. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. L. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. februára 2010 doručená sťažnosť JUDr. L. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl.

48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudkom z 19. januára 2009 v spojení s postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 4/2009 a jeho uznesením z 19. novembra 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) podal 15. decembra 2005 špeciálnemu súdu obžalobu proti sťažovateľovi a ďalším osobám pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 160a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“). Rozsudkom špeciálneho súdu sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 z 19. januára 2009 bol sťažovateľ spolu s ďalšími obžalovanými uznaný za vinného zo spáchania trestného činu podvodu spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona, sčasti dokonaného, sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona. Proti rozsudku špeciálneho súdu podal sťažovateľ, ako aj ďalší obžalovaní odvolanie. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 4/2009 z 19. novembra 2009 bol napadnutý rozsudok špeciálneho súdu zrušený v celom rozsahu a vec bola vrátená Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Sťažovateľ sťažnosťou napáda len tú časť zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, ktorou bola vec vrátená špecializovanému trestnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie, keďže podľa názoru sťažovateľa špecializovaný trestný súd nie je príslušným súdom na prejednanie jeho trestnej veci, a to z viacerých dôvodov.

V prvom rade sa sťažovateľ domnieva, že špecializovaný trestný súd nie je súdom príslušným na prejednanie jeho trestnej veci preto, lebo v dôsledku zmeny právnej kvalifikácie z trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Trestného zákona na trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona došlo k tomu, že špeciálny súd prestal byť príslušným súdom, keďže trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona pri výške škody 9 000 000 Sk (298 745 €) nie je

trestným činom, ktorý by zakladal príslušnosť špeciálneho súdu. Podľa názoru sťažovateľa mal špeciálny súd potom, ako 2. júna 2008 upozornil obžalovaných na možnosť inej právnej kvalifikácie skutku, v zmysle ustanovenia § 222 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) postúpiť vec príslušnému súdu. Sťažovateľ na túto skutočnosť upozornil špeciálny súd svojím podaním zo 17. júla 2008. Špeciálny súd by bol vecne príslušným na konanie vo veci trestného činu podvodu len vtedy, ak by trestným činom bola spôsobená škoda alebo získaný prospech dosahujúci najmenej desaťtisíc násobok minimálnej mzdy zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou [§ 15a ods. 2 písm. d) Trestného poriadku].

Sťažovateľ ďalej spochybňuje príslušnosť prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý podľa jeho názoru nemal oprávnenie v tejto veci v čase začatia trestného stíhania, teda od 7. februára 2004 do 1. mája 2004, konať, a to z dôvodu neexistencie právomocí a pôsobnosti v tomto čase. Keďže pôsobnosť úradu špeciálnej prokuratúry bola upravená v § 55b až § 55l zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) iba od 1. mája 2004, nemohol generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) pred účinnosťou príslušnej novely zákona o prokuratúre určiť príslušnosť neexistujúcemu úradu a prokurátorovi bez pôsobnosti. Z dôvodu tohto nedostatku bolo podľa sťažovateľa povinnosťou špeciálneho súdu obžalobu odmietnuť, prípadne konanie zastaviť alebo vrátiť vec prokurátorovi do prípravného konania. Sťažovateľ nesúhlasí s argumentáciou najvyššieho súdu uvedenou v jeho zrušujúcom uznesení vo vzťahu k tejto námietke a považuje ju za nezákonnú, resp. nemajúcu oporu v zákone.

Napokon sťažovateľ odvodzuje nepríslušnosť špeciálneho súdu, resp. jeho právneho nástupcu špecializovaného trestného súdu z nálezov ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009. Sťažovateľ spochybňuje kontinuitu novozriadeného špecializovaného trestného súdu s jeho „neústavným“ predchodcom – špeciálnym súdom, pričom v tejto súvislosti poukazuje na tú časť nálezov ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, v ktorej sa uvádza: „*Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie tento zákon*

a súvisiace predpisy do súladu s Ústavou Slovenskej republiky, strácajú po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.“

Podľa názoru sťažovateľa «Národná rada Slovenskej republiky neuviedla tento zákon, teda zákon č. 458/2003 Z. z. do súladu s Ústavou SR ako rozhodol Ústavný súd SR, ale prijala nový zákon č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky... Uvedením zákona do súladu s Ústavou SR by bola úprava zákona č. 458/2003 Z. z. vo vytknutých ustanoveniach, vrátane názvu ako aj ustanovení ďalších súvisiacich predpisov, ale v každom prípade zmena a doplnenie citovaného a preskúmaného zákona (podľa doslovného znenia nálezu „tento zákon“, teda z. č. 458/2003 Z. z.).

Vzhľadom na túto situáciu, teda, že NR SR neuviedla zákon č. 458/2003 Z. z. do súladu s Ústavou SR a že citovaný zákon nemá ustanovenie, ktoré by zrušilo zákon č. 458/2003 Z. z. sa vytvoril taký právny stav, že zákon č. 458/2003 Z. z. stratil platnosť 17. januára 2010. Teda sa prijal celkom iný a nový zákon počas platnosti zákona č. 458/2003 Z. z. Keďže zákon č. 291/2009 Z. z. neobsahuje zrušujúce ustanovenie, o tejto právnej situácii zákonodarca vedel a zrejme tento právny stav zámerne vytvoril, čím však ale dochádza k právnej neistote.».

Sťažovateľ vzhľadom na uvedenú argumentáciu zastáva názor, že prijatím nového zákona č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde (ďalej len „zákon o špecializovanom trestnom súde“) nebola zabezpečená právna kontinuita špeciálneho trestného súdu so špeciálnym súdom, a v tejto súvislosti ďalej uvádza, že «Neústavné zriadenie Špeciálneho súdu má za následok aj porušenie ustanovení medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a ktoré majú prednosť pred zákonmi.

Ide najmä o ustanovenie článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

Okrem iných podľa čl. 143 ods. 1 ústavy Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy. Za týchto okolností je ťažko subsumovať špeciálny súd už iba vzhľadom na jeho povahu, ktorý inak má znaky mimoriadneho súdu, na vymedzení jeho pôsobnosť a právomoc (napr. aj postavenie vyššieho súdu ako súdu prvého stupňa) pod pojem „ostatný súd“. Je to hlboký zásah do ústavne vymedzeného súdneho systému obyčajným zákonom.».

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Postupom Špeciálneho súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudkom z 19. januára 2009 v spojení s postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 4/2009 a jeho uznesením z 19. novembra 2009 v trestnej veci proti obžalovanému JUDr. E. Č., JUDr. L. P. a V. K. bolo porušené základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 a právo nebyť odňatý zákonnému súdu a zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Toš 4/2009, zo dňa 19. novembra 2009 vo výroku, ktorým vec sa vracia Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol ústavný súd zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu práv postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudkom z 19. januára 2009

Sťažovateľ namieta, že k neprípustnému zásahu do jeho ústavou garantovaných práv došlo postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudkom z 19. januára 2009.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ mal možnosť podať proti namietanému postupu a rozsudku špeciálneho súdu riadny opravný prostriedok – odvolanie, ktorú aj využil. O jeho odvolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Toš 4/2009 z 19. novembra 2009 tak, že odvolaniu vyhovel a rozsudok špeciálneho súdu v celom rozsahu zrušil a vec vrátil špecializovanému trestnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

V danom prípade právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti postupu špeciálneho súdu v konaní sp. zn. PK-1 Tš 21/2005 a jeho rozsudku z 19. januára 2009 vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní v tejto časti sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy.

2. K namietanému porušeniu práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 4/2009 a jeho uznesením z 19. novembra 2009

Zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu ústavou garantovaných práv sťažovateľa postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 4/2009 a jeho uznesením z 19. novembra 2009 malo dôjsť:

a) z dôvodu, že špecializovaný trestný súd nie je súdom príslušným na prejednanie jeho trestnej veci, keďže v dôsledku zmeny právnej kvalifikácie zanikla právomoc pôvodne špeciálneho súdu, dnes špecializovaného trestného súdu prejednať jeho trestnú vec (ďalej aj „prvá námietka“),

b) z dôvodu, že najvyšší súd v namietanom uznesení odmietol sťažovateľovu námietku o nepríslušnosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej aj „druhá námietka“),

c) z dôvodu, že špecializovaný trestný súd nie je oprávnený kontinuálne pokračovať v činnosti špeciálneho súdu vzhľadom na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, ktorým bol špeciálny súd označený ako protiústavný (ďalej aj „tretia námietka“).

Vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať na princíp subsidiarity, na ktorom je založená aj jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zmysel a účel princípu subsidiarity treba chápať tak, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého je trestné konanie od svojho začiatku až po svoj koniec procesom, v rámci ktorého môžu orgány činné v trestnom konaní a vo veci konajúce všeobecné súdy naprávať, resp. korigovať pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietkať pochybenia, ktoré mohli spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127

ods. 1 ústavy a ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na viacero ustanovení Trestného poriadku (zákona č. 141/1961 Zb. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov, podľa ktorého trestné konanie vedené proti sťažovateľovi prebieha), ktoré garantujú ochranu jeho práv v priebehu trestného konania.

Podľa § 181 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu treba na súde najskôr preskúmať z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytuje spoľahlivý podklad, najmä preveriť, či prípravné konanie, ktoré jej predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či jeho výsledky dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Na to slúži predbežné prejednanie obžaloby.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu podanú na súde preskúma predseda senátu a podľa jej obsahu a podľa obsahu spisu posúdi, či ju treba predbežne prejednať na zasadnutí senátu alebo či môže nariadiť o nej hlavné pojednávanie.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku na uľahčenie rozhodnutia môže vyslúchnuť obvineného a zadovážiť potrebné vysvetlenia.

Podľa § 186 písm. a) Trestného poriadku predseda senátu nariadi predbežne prejednanie obžaloby, ak má za to, že vec patrí do príslušnosti iného súdu.

Podľa § 222 ods. 1 Trestného poriadku ak zistí súd v zažalovanom skutku trestný čin, na ktorého prejednanie nie je príslušný, postúpi vec príslušnému súdu. Je však povinný rozhodnúť vec sám, ak ide iba o miestnu nepríslušnosť a obžalovaný ju nevytkol; tiež je povinný sám vec rozhodnúť, ak by mala byť vec postúpená súdu toho istého druhu, avšak nižšieho stupňa. Postúpiť vec inému súdu nemôže súd, ktorému bola vec postúpená nadriadeným súdom, okrem prípadu, že by sa skutkový podklad pre posúdenie príslušnosti medzitým podstatne zmenil.

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku ak nerozhodne odvolací súd podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na vady, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Podľa § 566 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok účinného od 1. januára 2006 (ďalej len „nový Trestný poriadok“) dovolanie podľa tohto zákona možno podať len proti rozhodnutiam, ktoré nadobudli právoplatnosť po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Podľa § 368 ods. 1 nového Trestného poriadku dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Podľa § 371 ods. 1 písm. a) nového Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci rozhodol nepríslušný súd.

Z uvedeného vyplýva, že špecializovaný trestný súd konajúci v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti v trestnej veci sťažovateľa bude mať možnosť posúdiť námietku sťažovateľa týkajúcu sa jeho nepríslušnosti vyplývajúcej zo zmeny právnej kvalifikácie. Rovnako aj odvolací súd v prípade podania odvolania je súdom s plnou jurisdikciou, v ktorého právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu vrátane otázky príslušnosti špecializovaného trestného súdu. Navyše, sťažovateľ má možnosť po právoplatnom skončení jeho trestnej veci podať v zmysle príslušných ustanovení nového Trestného poriadku dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. a) nového Trestného poriadku z dôvodu, že vo veci rozhodol nepríslušný súd.

Sťažovateľ teda realizáciou svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecným súdom.

Nad rámec dosiaľ uvedeného ústavný súd považoval za potrebné poukázať na skutočnosť, že v súčasnom štádiu sťažovateľovej trestnej veci vzhľadom na závery najvyššieho súdu uvedené v jeho zrušujúcom uznesení z 19. novembra 2009 nemožno otázku príslušnosti súdu jednoznačne vyriešiť. Najvyšší súd v zrušujúcom uznesení sp. zn. 1 Toš 4/2009 z 19. novembra 2009 nariadil špecializovanému trestnému súdu doplniť dokazovanie vykonaním viacerých dôkazov. V súvislosti s nariadeným doplnením dokazovania najvyšší súd okrem iného uviedol, že *„Pokiaľ by sa vykonaným dokazovaním potvrdila skutková verzia produkovaná svedkom Ing. M. M. a na ňu nadväzujúcimi dôkazmi bude potrebné z hľadiska jej právneho posúdenia uvažovať aj v rovine, či takto zistené konanie obžalovaných nenapĺňa len skutkovú podstatu trestného činu nepriamej korupcie podľa § 162 Tr. zák.“*. Sťažovateľ túto časť uznesenia najvyššieho súdu v sťažnosti nijako nenapáda.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ nebude ustálená právna kvalifikácia skutku, treba vychádzať z právnej kvalifikácie uvedenej v obžalobe, z ktorej je odvodená aj príslušnosť súdu. V prípade, ak by konajúci súd ustálil právnu kvalifikáciu skutku odlišne od obžaloby, pričom by zistil v zažalovanom skutku trestný čin, na ktorého prejednanie nie je príslušný, mal by vyriešiť, či prichádza do úvahy postup podľa § 222 ods. 1 Trestného poriadku. Upozornenie špeciálneho súdu z 2. júna 2008 o možnosti právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona, rovnako ako obdobné závery vyplývajúce z rozsudku špeciálneho súdu stratili uznesením najvyššieho súdu relevanciu.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené považuje sťažnosť v časti týkajúcej sa prvej námietky za predčasne podanú, o ktorej nie je príslušný konať v zmysle zásad vyjadrených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti.

Podstata druhej námietky sťažovateľa spočíva v jeho tvrdení, že špeciálny súd nebol vôbec oprávnený prejednať obžalobu podanú prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry a obžalobu mal odmietnuť, prípadne vrátiť vec prokurátorovi do prípravného konania alebo

trestné stíhanie sťažovateľa zastaviť. Podľa názoru sťažovateľa prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry totiž nemal oprávnenie v tejto veci v čase začatia trestného stíhania 7. februára 2004 do 1. mája 2004 konať v dôsledku nedostatku a neexistencie právomoci a pôsobnosti v tomto čase. Generálny prokurátor síce svojím rozhodnutím sp. zn. VII Gv 8/04 z 10. februára 2004 podľa § 51 zákona o prokuratúre určil, aby dozor v tejto veci vykonával prokurátor úradu špeciálneho prokurátora, avšak tento úrad vznikol až 1. mája 2004. Generálny prokurátor nemohol pred účinnosťou zákona o zriadení špeciálneho súdu a špeciálnej prokuratúry určiť príslušnosť neexistujúcemu úradu a prokurátorovi bez pôsobnosti.

Uvedenú námietku sťažovateľ uplatnil aj vo svojom odvolaní proti rozsudku špeciálneho súdu, pričom najvyšší súd k tejto odvolacej námietke v odôvodnení namietaného uznesenia najmä uviedol, že *«Zákon o prokuratúre č. 153/2001 Z. z. nepozná pojem „zákonný prokurátor“. Generálny prokurátor Slovenskej republiky, ktorý má postavenie vedúceho ústredného štátneho orgánu a ktorý riadi a kontroluje činnosť všetkých prokuratúr, môže podľa § 51 vyššie uvedeného zákona určiť, aby dozor v tej ktorej trestnej veci vykonával ktorýkoľvek prokurátor Slovenskej republiky.*

V posudzovanom prípade svojím rozhodnutím z 10. februára 2004, sp. zn. VII Gv 8/04 určil, že dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní bude vykonávať prokurátor Úradu špeciálneho prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, pričom v tom čase Úrad špeciálneho prokurátora pôsobil ako oddelenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a prokurátor JUDr. D. K. ako vedúci tohto oddelenia.».

Sťažovateľ s citovanou argumentáciou najvyššieho súdu nesúhlasí a považuje ju za nezákonnú. V tejto súvislosti uvádza, že aj keď zákon o prokuratúre nepozná pojem „zákonný prokurátor“, pozná však pojem „sústava prokuratúry“. Určiť príslušnosť prokurátora bolo podľa sťažovateľa možné len v rámci existujúcej zákonnej sústavy prokuratúry, a nie „metodickým pokynom“ alebo „organizačným aktom riadenia“.

V súvislosti s uvedenou argumentáciou sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, a preto vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd posúdil citovanú argumentáciu najvyššieho súdu týkajúcu sa druhej námietky sťažovateľa a konštatoval, že spôsob, ako sa s ňou najvyšší súd vysporiadal, je z ústavného hľadiska akceptovateľný, pretože ho nemožno považovať za arbitrárny a je primeraným spôsobom odôvodnený, a preto nenašiel dôvod, aby do argumentácie najvyššieho súdu v rámci svojej právomoci zasahoval.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa druhej námietky sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Podstatou tretej námietky sťažovateľa je tvrdenie, že špecializovaný trestný súd nie je oprávnený kontinuálne pokračovať v činnosti špeciálneho súdu, ktorý bol nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 označený ako protiústavný, pričom *„Národná rada Slovenskej republiky neuviedla tento zákon, teda zákon č. 458/2003 Z. z. do súladu s Ústavou SR ako rozhodol Ústavný súd SR, ale prijala nový zákon č. 291/2009 Z. z. o špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky“*.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru (napr. I. ÚS 23/99, I. ÚS 29/99), podľa ktorej každé z konaní pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom. Vychádzajúc z uvedeného za opodstatnené návrhy na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane sťažností fyzických osôb a právnických osôb) možno preto považovať len tie, o ktorých možno konať a aj

rozhodnúť v niektorom z uvedených typov konaní pred ústavným súdom ako v samostatnom konaní (napr. II. ÚS 806/00).

Právomoc špecializovaného trestného súdu kontinuálne pokračovať vo veciach začatých špeciálnym súdom vyplýva priamo zo zákona o špecializovanom trestnom súde. Špecializovaný trestný súd teda postupuje v prípade sťažovateľa tak, ako mu to zákon ukladá. Vyriešiť otázku, či sú príslušné ustanovenia zákona o špecializovanom trestnom súde v súlade s ústavou, možno iba v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy (II. ÚS 336/09), a nie v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Z § 37 ods. 1 v spojení s § 18 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde vyplýva, že návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy môžu ústavnému súdu predložiť len najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, generálny prokurátor a verejný ochranca práv, t. j. fyzickým osobám (a teda ani sťažovateľovi) právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ústavy neprislúcha.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní v časti týkajúcej sa tretej námietky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2010